

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Ovaj prijevod financiran je uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) i kao takav ne obvezuje Sud. Za više informacija vidjeti detaljnu napomenu o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Obavještajna bilješka o praksi Suda br. 153

Lipanj 2012.

Kurić i ostali protiv Slovenije [GC] - 26828/06

Presuda 26.6.2012 [GC]

Članak 8.

Članak 8. st. 1.

Poštivanje obiteljskog života

Poštivanje privatnog života

Nereguliranje prebivališta osoba koje su bile "izbrisane" iz registra trajnih prebivatelja nakon nezavisnosti Slovenije: *povreda*

Članak 46.

Pilot presuda

Opće mjere

Tužena država mora uvesti sustav naknade kojim bi se obeštatile "izbrisane" osobe

Činjenice – Osam podnositelja zahtjeva su prethodno bili državljani bivše Jugoslavije kao i neke od njezinih drugih republika osim Slovenije. Imali su stalno prebivalište u Sloveniji, ali nakon proglašenja nezavisnosti te zemlje ili nisu podnijeli zahtjev za slovensko državljanstvo ili su njihovi zahtjevi bili odbijeni. Dana 26. veljače 1992., u skladu s novo usvojenim Zakonom o strancima, njihova su imena izbrisana iz Registra stalnih prebivatelja i oni su postali stranci bez boravišne dozvole. Oko 25,000 drugih ljudi našlo se u istoj situaciji. Prema navodima podnositelja zahtjeva, nitko od njih nikad nije bio obaviješten o odluci da se njihova imena izbrišu, te su tek kasnije saznali da su postali stranci, prilikom pokušaja obnove svojih identifikacijskih dokumenata. Brisanje njihovih imena iz registra imalo je ozbiljne i trajne negativne posljedice: neki od podnositelja postali su apatridi, drugi su izbačeni iz stanova, nisu mogli raditi niti putovati, izgubili su svu osobnu imovinu i živjeli godinama po skloništima i

parkovima. Drugi su uhićeni i protjerani iz Slovenije. Ustavni je sud 1999. godine proglasio neustavnim određene odredbe Zakona o strancima, kao i automatsko "brisanje" iz registra, te je zaključio da su državljani bivše Jugoslavije bili u manje povoljnoj pravnoj situaciji od ostalih stranaca koji su živjeli u Sloveniji prije njezine neovisnosti, i to u tome što nije postojao pravni instrument koji bi regulirao prijelaz njihovog pravnog statusa u status stranaca koji žive u Sloveniji. Nakon te odluke Ustavnog suda usvojen je novi zakon s ciljem uređenja statusa "izbrisanih". U odluci iz 2003. godine Ustavni je sud određene odredbe tog novog zakona također proglasio neustavnima, posebice zato što nisu jamčile "izbrisanim" retroaktivne trajne boravišne dozvole niti su uredile situaciju onih koji su već bili protjerani.

U presudi od 13. srpnja 2010. Vijeće Suda je jednoglasno zaključilo da je došlo do povrede članaka 8. i 13. Konvencije (vidi Obavještajnu bilješku br. 132).

Pravo

Članak 34. (*status žrtve*): Odluke ili mjere koje su povoljne po podnositelje zahtjeva u principu nisu dovoljne da bi ih lišile statusa "žrtve". S druge strane, u slučajevima koji se tiču protjerivanja ili izručenja nedržavljana, regulacija boravka podnositelja zahtjeva ili činjenica da mu više nije prijetilo protjerivanje ili izručenje bile su u principu "dovoljne". Međutim, status "žrtve" podnositelja zahtjeva mogao je ovisiti i o iznosu nakade koja mu je dodijeljena na domaćem nivou, kada je to potrebno, odnosno o mogućnosti traženja i dobivanja naknade pretrpljene štete. Jedno od obilježja ovog slučaja je i dalekosežnost posljedice po ljudska prava uzrokovana "brisanjem". Nadalje, ovakva je situacija trajala nekih dvadeset godina. Priznavanje povrede ljudskih prava i izdavanje trajnih boravišnih dozvola šestoro podnositelja zahtjeva nije predstavljalo "prikladnu" i "dovoljnu" naknadu, s obzirom da su kroz duže vremensko razdoblje bili izloženi pravnoj nesigurnosti kao i ozbiljnost posljedica njihovog "brisanja". Dodatno, nijedan od njihovih zahtjeva za naknadu štete još uvijek nije bio uspješan. Njihovi izgledi za dobivanje naknade trenutno su se činili pretjerano nesigurnim da bi bili relevantni. Podnositelji zahtjeva kojima su dodijeljene trajne boravišne dozvole mogli su stoga još uvijek tvrditi da su žrtve navodnih povreda Konvencije.

Zaključak: status žrtve potvrđen (jednoglasno).

Članak 8.: "Brisanje" i njegove posljedice imali su negativan učinak na podnositelje zahtjeva koji se nastavljao, te su time predstavljali miješanje u njihov privatni i obiteljski život. "Brisanje" imena podnositelja zahtjeva iz registra, zajedno s imenima više od 25,000 drugih državljana bivše Jugoslavije, proizašlo je iz kumulativnog učinka dvaju odredaba zakona usvojenih prilikom osamostaljenja. Ta dva pravna instrumenta bila su dostupna bilo kojoj zainteresiranoj osobi. Međutim, podnositelji zahtjeva nisu mogli razumno očekivati da će njihov status stranaca uzrokovati nezakonitost njihova boravka na slovenskom teritoriju niti da će dovesti do toliko ekstremne mjere kao što je "brisanje". Nadalje, "brisanje" je provedeno automatski i bez prethodnog obavještenja, te podnositeljima zahtjeva nije dana prilika da izazivaju tu mjeru pred nadležnim domaćim vlastima ili da objasne zašto se nisu prijavili za slovensko državljanstvo. Usto, Ustavni sud je našao da prijenos imena "izbrisanih" iz registra trajnih prebivaljaca u registar stranaca bez boravišne dozvole nije bilo zakonito. Napokon, postojala je pravna praznina u zakonodavstvu na snazi u to vrijeme budući da nije postojala procedura prema kojoj su se podnositelji zahtjeva mogli prijaviti za trajnu boravišnu dozvolu. Mjerodavno zakonodavstvo i upravna praksa nisu stoga bili adekvatno predvidivi niti dostupni. Istina je da je Zakon o statusu usvojen kako bi uredio situaciju

“izbrisanih”. Međutim, Ustavni sud je proglasio određene odredbe tog zakona neustavnima te je trebalo sedam godina kako bi se ispunile opće mjere naložene tom odlukom. Slijedi da barem do 2010. domaći pravni sustav nije jasno uređivao posljedice “brisanja” kao niti boravišni status onih koji su bili o podvrgnuti istom. Stoga ne samo da podnositelji zahtjeva nisu mogli predvidjeti mjeru na koju su se žalili, već nisu mogli niti naslutiti njezine posljedice na njihov privatni i/ili obiteljski život. Miješanje stoga nije bilo u skladu sa zakonom.

Međutim, u posebnim okolnostima ovog slučaja, Sud je smatrao potrebnim razmotriti da li je miješanje imalo legitiman cilj i da li mu je bilo razmjerno. Cilj zakonodavstva koje je uslijedilo nakon neovisnosti i mjere poduzete s obzirom na podnositelje zahtjeva nisu se mogle razdvojiti od šireg konteksta raspada bivše Jugoslavije, neovisnosti Slovenije od 1991.g. kao i ustanovljenja učinkovite političke demokracije koja se sastojala od stvaranja “korpusa slovenskih državljana” s ciljem održavanja parlamentarnih izbora. Vlasti su željele stvoriti “korpus slovenskih državljana” i time zaštititi interese nacionalne sigurnosti zemlje, što predstavlja legitiman cilj u smislu članka 8. st. 2. Konvencije. Međutim, što se tiče pitanja da li su navedene mjere bile razmjerne, pravna praznina u zakonodavstvu lišila je podnositelje zahtjeva njihovog pravnog statusa, koji im je ranije pružao pristup čitavom nizu prava. Stranac koji zakonito boravi u državi može poželjeti nastaviti živjeti u toj državi bez da nužno traži državljanstvo te zemlje. Međutim, slovensko zakonodavstvo nije usvojilo odredbe koje bi dozvolile državljanima bivše Jugoslavije koji su također bili državljane jedne od preostalih bivših republika da urede svoj boravišni status ukoliko su odlučili ne zatražiti slovensko državljanstvo ili se nisu za njega prijavili. Takve odredbe ne bi podrivale postavljene legitimne ciljeve. Stoga sporne mjere nisu bile ni zakonite niti nužne u demokratskom društvu kako bi se postigao legitimni cilj zaštite nacionalne sigurnosti.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Članak 14. u svezi s člankom 8.: Došlo je do razlike u postupanju između dvije skupine – “pravih” stranaca i državljana bivših jugoslavenskih republika – koje su bile u sličnom položaju glede pitanja koja su se odnosila na njihov boravak u zemlji. Ovakvo različito postupanje, utemeljeno na državljanstvu, stavilo je nerazmjeran i pretjeran teret na građane bivše Jugoslavije.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Sud je također našao povredu članka 13. u svezi s člankom 8.

Članak 46.: U nedostatku bilo kakve ustaljene domaće prakse, u ovom trenutku bi bilo preuranjeno razmatrati da li su reforme i različiti koraci poduzeti od strane Vlade doveli do uređenja boravišnog statusa “izbrisanih” na zadovoljavajući način. U svakom slučaju, čitavoj kategoriji “izbrisanih” još uvijek nije osigurana naknada za povredu njihovih temeljnih prava. Štoviše, ocjena cjelokupne situacije premašivala je samo interese podnositelja zahtjeva i zahtijevala da se slučaj razmotri i sa stajališta općih mjera koje se trebaju poduzeti u interesu drugih potencijalno pogođenih osoba. Ovaj je predmet stoga valjalo razmatrati u sklopu postupka pilot presude. Samo je još nekolicina predmeta trenutno pokrenutih pred Sudom od strane “izbrisanih” osoba, ali se taj broj u kontekstu sustavnih, strukturalnih ili sličnih povreda lako može znatno povećati. Tužena država bi stoga unutar godine dana trebala uspostaviti *ad hoc* domaći sustav naknade, a razmatranje svih sličnih predmeta odgađa se do usvajanja takve mjere.

Članak 41.: Dodijeljeno je 20,000 eura na ime nematerijalne štete svakom podnositelju zahtjeva čiji je predmet proglašen dopuštenim; pitanje materijalne štete je rezervirano,

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava
Ovaj sažetak, sastavljen od strane Tajništva, ne vezuje Sud.

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Europskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prijevod je financiran uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ovaj prijevod ne obvezuje Sud niti je isti odgovoran za njegovu kvalitetu. Prijevod se može preuzeti iz HUDOC baze podataka sudske prakse Europskog suda za ljudska prava (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka s kojom ga je Sud podijelio. Prijevod se može umnožavati u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da se navede puni naziv predmeta, zajedno s naznakom autorskih prava i referencom na Zakladu za ljudska prava. Ukoliko se bilo koji dio ovog prijevoda namjerava koristiti u komercijalne svrhe, molimo kontaktirajte publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.